

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาของการศึกษา

ในปัจจุบันหลาย ๆ ประเทศในโลกประสบกับปัญหาจำนวนคดีความที่เพิ่มมากขึ้นจนเกินกว่าปริมาณที่กระบวนการยุติธรรมจะสามารถดำเนินการให้เสร็จสิ้นไปอย่างรวดเร็วและเป็นธรรมได้ เหตุผลประการหนึ่งอาจเป็นเพราะจุดประสงค์ของการลงโทษในเชิงป้องกัน(Preventive Theory) ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อป้องกันสังคมให้พ้นจากผลร้ายของอาชญากรรมที่อาจเกิดในอนาคต แก้ไขหรือลดทอนผลร้ายของอาชญากรรมที่เกิดขึ้นแล้วให้หมดสิ้นไป หรือให้เหลือน้อยที่สุดไม่ลุกลามต่อไป โดยเป็นการป้องกันแบบทั่วไปมิให้บุคคลทั่วไป(General Prevention) กระทำความผิดอย่างเดียวกันนั้น และเป็นการป้องกันมิให้ผู้ถูกลงโทษแล้วกระทำความผิดซ้ำ(Special Prevention) ¹ อีก ด้วยแนวความคิดดังกล่าวทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องมุ่งที่จะนำตัวผู้กระทำความผิดเข้ามาสู่กระบวนการพิจารณาคดีของศาลเป็นสำคัญ จนทำให้เกิดปัญหาปริมาณคดีล้นระบบ ขึ้น ซึ่งประเทศไทยก็ได้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาดังกล่าว จึงได้มีการศึกษาถึงวิธีการต่าง ๆ ที่สามารถใช้ได้ผลในประเทศอื่น ๆ มาแล้ว เพื่อนำมาปรับใช้กับประเทศไทยบ้าง ยกตัวอย่างเช่น การชะลอการฟ้อง กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice) และวิธีการใหม่ทีในปัจจุบันอยู่ในระหว่างการศึกษาของสำนักงานอัยการสูงสุด เพื่อนำมาปรับใช้ คือ การต่อรองคำให้การ (Plea Bargaining)

การต่อรองคำให้การมีการใช้กันอย่างแพร่หลายในประเทศคอมมอนลอร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศอังกฤษ และ สหรัฐอเมริกา คดีส่วนใหญ่มิได้เสร็จสิ้นไปโดยการสืบพยาน(Conviction Without Trial) ตามกฎหมายอย่างแท้จริง ² แต่เกิดจากการทำข้อตกลงกันระหว่างอัยการ จำเลยและทนายจำเลย โดยมีรูปแบบทั่วไป คือ จำเลยจะให้การรับสารภาพในความผิดตามที่อัยการเสนอเพื่อแลกเปลี่ยนกับการที่อัยการจะไม่ฟ้องจำเลยในข้อหาหนัก หรือ เสนอต่อศาลให้ลงโทษจำเลยในสถาน

¹ ปรีชา ขำเพชร, "ดุลพินิจของศาลในการรอการลงโทษหรือรอการกำหนดโทษ:ศึกษาแนวคำพิพากษาของศาลฎีกา,"(วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ,2546), น. 9.

² John H. Langbein., Comparative Criminal Procedure, (St. Paul: , Minn : West Publishing ,1977), p. 74.

เขาในความผิดที่จำเลยให้การรับสารภาพ³ แต่ทั้งนี้ศาลไม่จำเป็นต้องผูกมัดกับข้อตกลงดังกล่าว ศาลอาจจะกำหนดโทษแตกต่างไปจากที่จำเลยคาดไว้ หรือเห็นสมควรให้มีการพิจารณาคดีแล้วทำการสืบพยานตามการพิจารณาคดีแบบสามัญโดยไม่เห็นชอบกับคำรับสารภาพของจำเลยที่เกิดจากการต่อรองก็ได้⁴

เคยมีผู้เสนอว่าหากไม่มีบทบัญญัติตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ห้ามไว้ยอมที่จะสามารถนำกระบวนการต่อรองคำให้การมาใช้ได้⁵ ซึ่งแนวคิดดังกล่าวอาจไม่เป็นการสอดคล้องกับหลักการดำเนินคดีอาญาของไทย ที่มุ่งหาความจริงโดยแท้ ทั้งนี้ศาลจะตัดสินลงโทษได้ก็ต่อเมื่อสามารถพิสูจน์ความผิดของจำเลยได้อย่างแน่ชัด หากมีความสงสัยว่าจำเลยกระทำความผิดจริงหรือไม่ ศาลต้องยกประโยชน์แห่งความสงสัยดังกล่าวมาเป็นคุณแก่จำเลย (In dubio pro reo) บทบัญญัติที่แสดงให้เห็นถึงการค้นหาความจริงโดยแท้ดังกล่าวอาจเห็นได้ใน ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227 วรรคแรก ที่ได้วางหลักให้ศาลต้องทำการพิสูจน์ให้ได้อย่างแน่นอนว่าจำเลยกระทำความผิดจริง จะพิพากษาลงโทษไม่ได้จนกว่าจะแน่ใจว่าจำเลยกระทำความผิดจริง ส่วนตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 176 วรรคแรก ที่ให้ทำการสืบพยานประกอบคำรับสารภาพจากจำเลย ในกรณีที่ความผิดดังกล่าวมีอัตราโทษขั้นต่ำตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า หากอัตราโทษเช่นนั้นต่ำกว่า 5 ปีแล้วศาลจะสืบพยานประกอบคำรับสารภาพของจำเลยไม่ได้⁶ หากศาลสงสัยว่าคำรับสารภาพนั้นไม่เป็นความจริงก็อาจสืบพยานได้ ซึ่งย่อมแสดงให้เห็นว่า ศาลต้องทำการค้นหาความจริงให้ได้ในทุกกรณีว่าจำเลยกระทำความผิดจริงหรือไม่ก่อนที่จะทำการตัดสินลงโทษเพื่อเป็นการคุ้มครองจำเลย และอำนวยความสะดวกแก่ทุกฝ่ายอย่างถึงที่สุด อันเป็นไปตามหลักสากลที่ว่า การปล่อยผู้กระทำความผิดที่ไม่มีหลักฐานพิสูจน์ความผิดของเขาไปดีกว่าที่จะลงโทษโดยผิดพลาดแก่ผู้บริสุทธิ์คนเดียว

³ N. Gary Holten and Lawson L. Larmar, The Criminal Courts: structure , personals and processes, (USA: McGraw - Hill ,1991), pp. 215 - 216.

⁴ *Ibid*, pp. 224 -225.

⁵ นิจรินทร์ ธงศ์พิสุทธิ, “ การต่อรองคำรับสารภาพ,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิตคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ,2527), น. 147.

⁶ รัฐธรรมนูญของญี่ปุ่นก็ได้บัญญัติเกี่ยวกับคำรับในคดีอาญาไว้ในลักษณะใกล้เคียงกัน โปรดดู รัฐธรรมนูญของญี่ปุ่น(KenPo) art 38 (xxxviii) para.3 “ No person shall be convicted or punished in cases where the only proof against him is his own confession”

จะเห็นได้ว่าระบบในการค้นหาความจริงในคดีอาญาของไทยเป็นไปในเชิงเนื้อหา (Substantial Proof) ระบบการดำเนินคดีอาญาในระบบกฎหมายคอมมอนลอร์ ก็เช่นเดียวกันที่ให้ศาลทำการสืบพยานพิสูจน์จนสิ้นสงสัยตามสมควร(Beyond reasonable doubt) ว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิด และหากจำเลยจะรับสารภาพในความผิดที่ตนกระทำ คำรับสารภาพนั้นจะรับฟังเป็นหลักฐานได้ต่อเมื่อเป็นการกระทำโดยสมัครใจของจำเลยอย่างแท้จริง⁷ แต่การดำเนินคดีของสหรัฐอเมริกาและไทยนั้นมีความแตกต่างในส่วนของวิธีการในการได้มาซึ่งคำให้การรับสารภาพของจำเลยที่สหรัฐอเมริกาถือว่าคำรับสารภาพที่ได้จากการตอรองคำให้การมิได้เกิดจากการจูงใจ สามารถรับฟังได้ ในขณะที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 มาตรา 243 นั้นห้ามมิให้รับฟังถ้อยคำพยานหลักฐานที่ได้จากการให้สัญญา หรือจูงใจด้วยประการใดๆ อันเป็นประเด็นปัญหาว่าระบบการค้นหาความจริงผ่านกระบวนการตอรองคำให้การจำเลยของประเทศสหรัฐอเมริกานั้นตั้งอยู่บนพื้นฐานความคิดในลักษณะที่สอดคล้องกับการดำเนินคดีอาญาของไทยหรือไม่ อย่างไร แม้ว่าจะมีสุภาชิตกฎหมายอันเป็นสากลว่า คำรับสารภาพที่ให้ในระหว่างการพิจารณาคดีของศาลย่อมมีน้ำหนักมากกว่าการพิสูจน์อันใด (Confessio Factain in Judo Omni Probatione Major Est)⁹ ก็ตามแต่หากมองในมุมมองของนักกฎหมายไทยที่มีแนวคิดพื้นฐานเช่นเดียวกับนักกฎหมายในภาคพื้นยุโรปแล้ว ถ้าศาลมีข้อสงสัยว่าจำเลยกระทำการรับสารภาพเพราะเหตุอื่น ๆ โดยแท้จริงแล้วตัวจำเลยมิได้กระทำความผิดแต่อย่างใดศาลย่อมไม่ลงโทษตามที่จำเลยให้การรับสารภาพก็ได้

⁷ เห็นได้จาก รัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกา ยกตัวอย่างเช่น 4th Amendment (exclusionary rule) , 5th Amendment (self - incrimination right) , 14th Amendment(due process clause) etc.

⁸ ประเด็นปัญหาเป็นขั้นตอนก่อนจะไปสู่คำรับสารภาพของจำเลยตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 176 ที่มีความแตกต่างกันระหว่างแนวคิดของประเทศไทยและสหรัฐอเมริกา ส่วนเมื่อให้การรับสารภาพแล้วจะนำไปสู่ผลเดียวกัน คือลงโทษจำเลยตามคำให้การนั้น เพราะ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 176 วรรค 1 เป็นเพียงให้ดุลพินิจแก่ศาลเท่านั้นที่จะสืบพยานประกอบคำรับสารภาพในกรณีที่โทษต่ำกว่า 5 ปีหรือไม่ก็ได้ ไม่ได้เป็นการบังคับศาลให้ต้องสืบพยานทุกกรณี

⁹ สุรชัย เชาวลิต, " คำรับสารภาพกับการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานในคดีอาญา." (วิทยานิพนธ์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2546), น. 3.

หลักการต่อรองคำรับสารภาพจึงมีความใกล้ชิดต่อหลักในการลงโทษจากข้อเท็จจริงที่ตรวจสอบได้มิใช่ข้อเท็จจริงที่จำเลยยอมรับ และมีข้อที่น่าพิจารณาว่า การที่รัฐจะยกเว้นการลงโทษสถานหนัก โดยลงโทษสถานเบาแก่จำเลยตามคำรับสารภาพ เพื่อให้เกิดความรวดเร็วในการบริหารงานยุติธรรมทางอาญานั้นจะมีความชอบธรรมเพียงใดในหลักการดำเนินคดีตามระบบกฎหมายไทย

แต่ทั้งนี้ข้อเสนอนี้จะนำกระบวนการต่อรองคำให้การมาใช้นั้นจำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงพื้นฐานวัฒนธรรมทางด้านกฎหมาย (Legal Culture) ของประเทศไทยด้วยว่าจะเป็นการเหมาะสมกับสภาพการดำเนินคดีของไทยหรือไม่ หากนำเอากระบวนการดังกล่าวเข้ามาปรับใช้ โดยหวังแต่ประโยชน์เพียงด้านเดียวว่า วิธีการดังกล่าวสามารถจัดการกับคดีที่ค้างคั่งเป็นจำนวนมากให้เสร็จสิ้นไปได้อย่างรวดเร็ว เช่นเดียวกับที่ประสบความสำเร็จในประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ มาแล้ว จนมองข้ามความเป็นมาและความเหมาะสมของวิธีการดังกล่าวในบริบทของระบบการดำเนินคดีอาญาของไทย ก็อาจทำให้ความยุติธรรมที่เป็นจุดประสงค์หลักของวิธีพิจารณาความอาญาได้รับความกระทบกระเทือนได้

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงมีความประสงค์จะศึกษาหลักเกณฑ์การต่อรองคำให้การของระบบคอมมอนลอว์ เพื่อเปรียบเทียบกับ การต่อรองเพื่อให้ได้มาซึ่งคำให้การของกฎหมายในระบบซีวิลลอว์และของประเทศไทย ว่ามีความคิดและหลักเกณฑ์ใด และควรนำมาใช้ในระบบกฎหมายไทยหรือไม่อย่างไร

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาถึงความเป็นมาและหลักเกณฑ์ของการต่อรองคำให้การจำเลยในระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ เช่น สหรัฐอเมริกา และ อังกฤษ เปรียบเทียบกับการบริหารจัดการคดีในลักษณะพิเศษของประเทศ ที่ใช้ระบบประมวลกฎหมาย เช่น ฝรั่งเศส เยอรมนี ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับการต่อรองคำให้การ
2. เพื่อศึกษาถึงหลักกฎหมายในการค้นหาความจริงในคดีอาญาของไทยและวิเคราะห์ความสอดคล้องของการต่อรองคำให้การ เพื่อนำมาปรับใช้กับการพิจารณาคดีของไทย
3. เพื่อวิเคราะห์ความเป็นไปได้และแนวทางในการนำกระบวนการต่อรองคำให้การมาปรับใช้กับกระบวนการพิจารณาคดีของไทย

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษานี้มุ่งศึกษาหลักเกณฑ์ของกฎหมายและแนวปฏิบัติของศาลในกระบวนการต่อรอง คำให้การของประเทศอังกฤษอันเป็นต้นกำเนิดของกฎหมายระบบคอมมอนลอว์ และประเทศสหรัฐอเมริกา ว่ามีอยู่อย่างไร และศึกษาความชอบด้วยกฎหมายของคำรับสารภาพที่เกิดจากการต่อรอง คำให้การ โดย เปรียบเทียบกับกฎหมายไทย หากมีการนำหลักดังกล่าวมาใช้

1.4 วิธีการศึกษาวิจัย

การศึกษานี้เป็นการศึกษาวิจัยเอกสาร แนวคำพิพากษาของศาลฎีกา บทบัญญัติทางกฎหมาย บทความ ตำรา หนังสือ และสิ่งตีพิมพ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบวนการยุติธรรม ทั้ง ภาษาไทยและ ภาษาต่างประเทศ

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การศึกษานี้จะชี้ให้เห็นหลักเกณฑ์ของการต่อรองคำให้การของจำเลยในระบบคอมมอนลอว์ ว่ามีอยู่อย่างไรและกระบวนการตรวจสอบว่าเป็นการให้การที่ฝ่าฝืนต่อความสมัครใจหรือไม่ และหากนำมาปรับใช้กับการดำเนินคดีของไทยจะมีความเป็นไปได้หรือขัดต่อระบบกฎหมายของไทยเพียงใด